

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Августина Волошина
УКРАЇНСЬКА БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ БОГОСЛОВСЬКИХ НАУК

Серія
«Україна – Цивілізація»

ТОМ III

*Традиції та сучасність українського
цивілізаційного простору:
проблеми духовної, державної,
національної єдності*

Збірник наукових праць

Ужгород – 2015

ЗМІСТ

Філософські науки

Залужна Алла Євгенівна <i>Релігійно-моральні засади українського культурного простору</i>	15
Д'яченко Інна Миколаївна <i>Феномен української культурної традиції: філоменологічний аспект</i>	21
Губицький Любомир Володимирович, Мельник Ганна Мирославівна <i>У пошуках вибору: безальтернативність</i>	29
Віннічук Алла Петрівна <i>Художня інтерпретація образу Володимира Мономаха в однойменному романі Віталія Кулаковського</i>	36
Гудзь Віктор Васильович <i>Геноцид 1933 року і його наслідки для українства в історіософському осмисленні Джеймса Мейса</i>	40
Шаркань Інна Федорівна <i>Патріотичні мотиви в поетичній творчості Василя Симоненка</i>	46

Юридичні та політичні науки

Стрельбицький Микола Павлович, Стрельбицька Лілія Миколаївна <i>Суспільно-правові засади забезпечення державно-територіальної, національної та духовної єдності в Україні</i>	57
Сичова Анастасія Олександрівна <i>Ресурси політичної довіри у горизонтальних зв'язках повсякденності</i>	64
Мельник Ярослав Григорович, Свищ Оксана Ігорівна <i>Механізм доцентрово-відцентрових сил у формуванні українського геополітичного простору: історико-методологічний екскурс</i>	72
Марадик Наталія Василівна <i>Церква як інститут громадянського суспільства в період системних трансформацій у країнах Центральної Європи</i>	77
Мелеганіч Ганна Ігорівна <i>Політико-правові основи становлення етнополітичного менеджменту в Україні</i>	84
Трачук Петро Антонович, Дідик Микола Михайлович <i>Механізм і процедури підбору кадрів державних і муніципальних службовців</i>	93
Дідик Микола Михайлович, Булина А.М. <i>Проблеми кодифікації муніципального права України</i>	98

Економічні науки

Караван Юрій Володимирович <i>Стратегія духовно-екологічного менеджменту в економічній сфері</i>	105
Єрмошенко Микола Миколайович <i>Маркетинговий менеджмент у транскордонному економічному співробітництві</i>	110

У ПОШУКАХ ВИБОРУ: БЕЗАЛЬТЕРНАТИВНІСТЬ

Губицький Любомир Володимирович,
кандидат історичних наук, доцент,
Київський національний
торговельно-економічний університет,

Мельник Ганна Мирославівна,
кандидат історичних наук, доцент
Київський університет імені Б. Грінченка,
м. Київ

У статті здійснено аналіз формування української ідентичності під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. Зовнішні чинники такі як, США, ЄС, РФ та ін. в минулому і сучасному етнічні процеси в Україні розглядали як підпорядковані власним геополітичним інтересам. Сама ідея українськості різними центрами впливу розглядалася як ворожа і створена стороною-суперником. Домінантою збереження української ідентичності і державності має стати ідея протиставлення світовим центрам.

Ключові слова: українська ідентичність, геополітичні інтереси США, ЄС, РФ, протиставлення, міжнародні угоди, політична картина світу.

В поисках выбора: безальтернативность. В статье проанализировано формирование украинской идентичности под влиянием внутренних и внешних факторов. Внешние факторы такие как: США, ЕС и РФ и др. в прошлом и настоящем этнические процессы в Украине видели как исходящие из их геополитических интересов. Сама идея украинскости разными центрами влияния виделась как вражеская и созданная страной-соперником. Доминантой сохранения украинской идентичности и государственности должна стать идея вызова мировым центрам.

Ключевые слова: украинская идентичность, геополитические интересы США, ЕС, РФ, противопоставление, международные договора, политическая карта мира.

In the search of the choice: an alternativeless. In the article the analysis of forming of the Ukrainian identity is carried out under act of internal and external factors. The external factors in the past and modern ethnic processes in Ukraine examined as inferior to own geopolitical interests. The idea of Ukrainian was examined the different centers of influence as hostile and created by a side-rival. The idea of matching against world centers must become the dominant of maintenance of the Ukrainian identity and state system.

Key-words: the Ukrainian identity, geopolitical interests of USA, EU, RF, the idea of matching against, the international agreements, the political picture of the world.

Світ як мережа ідей сформований людиною, що є психобіосоціальною істотою. Відносини між людьми породжені уявними потребами, оскільки незадоволення матеріальних потреб не викликає відмову від задоволення духовних, і навпаки, незадоволення духовних потреб – не спричиняє відмову від задоволення потреб матеріальних. У 2013 р. виявилось, що Україна в черговий раз зіткнулася із потребою самовизначення, як у свій час М.Грушевський висловився: «Хто такі українці і чого вони хочуть?». Однак, оточуюче середовище людини швидше відповідає на запитання: що заборонене? що шкідливе? що небезпечне? Українські вчені, у тому числі М.Грушевський під впливом позитивізму прагнули збагнути минуле, оперуючи

фактами. Таке ставлення до минулого і сучасного діє за умови сталості загальних правил, аксіом. В умовах їх трансформації змінюються не тільки тлумачення фактів, а й самі факти можуть зникнути в небуття через механізм замовчування. Наразі назріла перспектива зміни суті сучасних глобальних ідей. За таких обставин доречним настала необхідність осягання майбутньої картини світу.

Відповіді на загальні питання функціонування світу і людини, буття і небуття, пізнання і Божественної таємниці, життя і смерті в Україні вдало подавали богослови і філософи, історики і соціологи, природознавці і психологи, фізики і лінгвісти, археологи і футурологи, письменники і поети, священики і прості громадяни. Але, як правило, більшість із них, свої знання клали на вітар чужої спокуси, спокуси матеріальних благ, спокуси духовних благ, не пропонуючи натомість шляху подолання чужих помилок. Світ ідей українських вчених був або копією досягнень науки чи то Заходу, чи то Сходу, або, принаймні, їх поєднанням із якоюсь часткою власної суті. Класичні університетські курси філософії, історії, соціології, природничих наук, історії науки і техніки в цілому засвідчують успіхи творчого духу інших народів у тих чи інших сферах, долучення до світового процесу творчості низки українських вчених, але чомусь дуже часто траплялося так, що національна приналежність носіїв ідей і самих ідей підмінювалася приналежністю державною.

Наявність альтернативи (вибору) вважають українською панацеєю (законом, обов'язковістю). Якщо ти не маєш права вибору – значить ти не українець, або неповноцінний українець. Саме таким є суспільний стереотип. Події 2013–2014 р. засвідчили, що українці можуть проявляти свою «панацею», але як не парадоксально, вибір лягає на користь чужих ідей – у першому випадку обрали Захід, європейський вибір, у другому випадку – обрали Схід, «русский мир». У першому випадку – це прояв волі мільйонного Майдану. У другому випадку – це прояв волі референдумів, що відбулися в березні 2014 р. в Криму та в травні 2014 р., листопаді 2014 р. в Донецькій та Луганській областях (навіть, якщо зважати на незаконність, штучність, із застосуванням зброї іншої держави, цих заходів). Росія звинувачує США і Європу у маніпуляції свідомістю людей на Майдані. США і Європа звинувачують Росію у пропаганді, фейку стосовно подій, пов'язаних із Кримом і Донбасом. Отто фон Бісмарк стверджував: «Угода з Росією не варта паперу, на якому написана». Складається враження, що такі твердження є доречними не лише стосовно Росії, оскільки і Росія, США, Великобританія, Франція, Китай є гарантами державної незалежності і територіальної цілісності України згідно із Будапештським меморандумом. Якщо бути відвертими, то всі сторони угоди її активно порушують, в більшій чи меншій мірі. Не забуваймо 20 лютого 2014 р. ЄС став ініціатором угоди між В.Януковичем і лідерами Майдану. І того ж 20 лютого 2014 р. РФ розпочала анексію Криму, яку завершила у березні 2014 р.

Маємо справу лише із підміною понять – проявили власну волю на користь чужих ідей. Вибір людиною, мільйонами людей зроблено наче свідомий, з власної волі, але вибір на користь чужих інтересів. Отже, насправді, жодного вибору не відбулося.

У зовнішньому і внутрішньому розвитку Росії, США, Європи є програми-максимум і програми-мінімум. У випадку Росії програма-максимум полягає у міфологемах типу: «Нам нужен мир. Желательно весь», «русский мир», «защита русского языка», «защита русских соотечественников», «защита русскоязычного населения» і т.д. У випадку США програма-максимум: «світовий поліцейський», «поширення демократії у всьому світі», «захист прав людини» і т.д. Європейці перебувають у сфері ідейних інтересів США. Але усі ці країни об'єднують програми-мінімум: захист економічних інтересів, збереження дії контрактів, контроль за ринками збуту, ринками сировини та робочої сили. Якщо ні одна із сторін не дотрималася Будапештського меморандуму, то вони усі у більшій, чи меншій мірі несуть відповідальність за його порушення. Тобто, як бачимо, кожна з країн, цивілізацій, націй

живе лише поняттями продовження власного існування за латинським принципом: «хліба і видовищ» та екстраполуює ці поняття на свій лад на всю ойкумену. І це за умов, коли у світі 2,5 млрд. людей позбавлені доступу до повноцінного харчування і води [4, с. 68].

У світлі змальованих реалій сам вибір між Заходом і Сходом для українця – це запаморочення від свободи, яке у черговий раз може перетворитися у «втечу від свободи». В Європу не можна іти тому, що ми складаємо для неї інтерес лише у якості буфера-відстійника для нелегальних трудових мігрантів [4, с. 68]. Кількість нелегальних мігрантів тільки за 2013 р. офіційно зареєстрованих в Україні збільшилась в 1,5 рази [4, с. 68]. Натомість, Росія спокушає Україну брехнею про «дружбу і братерство», а США на брехні про «чесність і вірність». «Козаки завжди шукали правду в світі, шукають вони її там до цього часу» [1, с. 12]. На нашу думку, не там шукали і шукають. У світі матеріальному не знайшли і не знайдуть. Ставка Росії на грубу силу у зовнішній політиці спонукає українця ненавидіти, зневажати самого себе, оскільки ЗМІ Російської Федерації звинувачують у злочинах проти власного народу, у штучності української державності, етнічної самосвідомості. Основою такої позиції є «людино-ненависницька ідеологія Росії, яка не тільки крала і грабувала нашу Державу але й нівечила духовність, культуру. Перетворювала наш народ на рабів і з небувалим цинізмом експлуатувала інтелект нації на користь своєї імперської загарбницької ідеології» [1, с. 196].

І саме тому українська панацея полягає у запереченні власної сутності, тобто у визнанні необхідності відмови від вибору, але від вибору на користь ідей чи то європейських (євроатлантичних), чи то російських (євразійських). Єдиний шлях самозбереження полягає у виборі не зовнішніх ідей, а у виборі ідеї українського світу, світу українськості. Події листопада 2013 р. – листопада 2014 р. засвідчили готовність українців проливати кров за чужі ідеї. У одному випадку – за Європу, у іншому – за Росію. Показовим є факт, що у 2010 році більшість консервативних та правоцентристських лідерів європейських країн, включаючи Ангелу Меркель, Девіда Кемерона, Ніколя Саркозі, заявили про відмову від канадської політики мультикультуралізму та перехід до американської доктрини «плавильного котла» [4, с. 69]. Український варіант політики мультикультуралізму у сфері геополітики, мови, економіки породив кризу ідентичності порівнювану із зміною парадигм у зв'язку із появою теорії ймовірностей. Виявилось, що український світ існує, тому що його активно руйнують.

Запобігти руйнівному вибору на користь чужих пріоритетів мають історичні паралелі. У історії були вже масштабні підміни понять накинута ззовні: 1861 р. – воля без землі, або голодна воля; 1917–1920 рр. – свобода, держава без війська, «Воля або смерть». 1941–1945 (і по 1960) р. – військо без держави, «Здобудеш українську державу, або загинеш у боротьбі за неї». 1991 р. – українська держава без землі, без фінансів, у боргах, із широкомасштабним бажанням сильних держав знищити її оборонний потенціал (позбавлення ядерної зброї, кількісне скорочення армії, робота чужих спецслужб у складі українських спецслужб задля їх руйнації).

Корінь зла знаходиться у відсутності ідеї українськості власне держави Україна. Тому вона настільки падка на чужі ідеї. Приклад Росії засвідчує, що захист російських співвітчизників і захист російськомовного населення може стати актуальною «захисною ідеєю». У даному випадку ми маємо класичний приклад підміни понять: Росія захищає, а насправді порушує міжнародні угоди, права людини не тільки у своїй державі, але й на території іншої держави. Сила Росії у брехні, що названа «захистом».

Міжнародні відносини – це шлюбний контракт і не більше (за умови, що сторони не обов'язково рівноправні). Україна хоче жити у світі, у якому домінуючими є матеріальні цінності такою собі цнотливою дівчиною з великими захцянками. При цьому не варто забувати, що перспективи глобалізації стають досить туманними, настає

епоха локальних конфліктів, сепаратистських рухів та терористичних організацій [4, с. 69].

Що буде після кризи 2013–2014 рр.: 1) визнання чужих ідей, 2) визнання власної ідеї українськості, 3) домінування ідеї зміни пріоритетів – лідерство України локальне чи глобальне. Перша ситуація призведе спочатку до розмивання ідентичності і як наслідок до втрати державності. Друга ситуація допоможе врятуватися на крижині цнотливості у морі підступного світу. Але спокуси зматеріалізованого загалу світової інтелектуальної та банківської еліти разом із газовими та нафтовими баронами висміють, дискредитують і врешті зруйнують світ марева індивідуальної справедливості. Третя ситуація можлива лише за умови, коли в українській еліті буде готовність до творення всього із нічого, до творення власне ідеї, ІДЕЇ, відносин, людськості, тобто протиставлення всьому світові.

Українська еліта, мабуть, з 1340 р. живе за принципом: зовнішній виклик – внутрішня відповідь. Це шлях до власного упослідження, занепаду, визнання чужої пасіонарності, залежності, відмови від власної мови, гідності, державності, будь-якої самостійної творчості і діяльності. Якщо не змінити принципу на: внутрішній виклик – зовнішня відповідь, не варто очікувати на контрольованість процесів, центр управління яких лежить поза нашим вибором. Нам накидаються чужі думки, чужі ідеї, чужий вибір. А насправді відсутність вибору. Вибір без вибору.

Тому зараз ми мусимо відмовитися від чужого вибору, чужих виборів, чужої свободи, захисту ззовні, очікування зовнішньої допомоги чи реального гарантування нашої свободи за тими чи іншими угодами. Нас ніхто не захистить, окрім нас самих.

Українець стане громадянином світу, коли оволодіє світом. Триває і триватиме війна за розум і душу українця [5, с. 685]. Світ пропонує, накидує, кредитує, нав'язує зовнішній виклик – до сих пір українець з легкістю чи важкістю його сприймав і пропонував свою внутрішню відповідь. Українець був таким собі «вічним споживачем». Настав час змінити СВІТ УКРАЇНЦЯ, УКРАЇНСЬКИЙ СВІТ. Українець стає творцем внутрішнього виклику і нехай світ пропонує свою зовнішню відповідь. «Серед європейських політиків стає популярним месидж, що сьогоднішня Україна більше потрібна Європейському союзу, ніж, мовляв, Євросоюзу Україні». «Президент Євросоюзу Жозе Мануель Баррозу: «Ці молоді люди на вулицях України при мінусових температурах пишуть нову історію Європи» [4, с. 69].

Микола Міхновський попереджав: нація, яка не визволить себе до настання демократії, практично не матиме шансів. Лише заперечивши власну зовнішню природу українець витворить власний внутрішній світ. Це НАСТУП на «русский мир», на РАХ AMERICANA. Кризь «Чорну долину на Чорному шляху біля Чорного моря» [4, с. 77].

Світ зробив вибір – сильніші у технологічному, економічному, інтелектуальному, ресурсному, воєнному відношенні держави захоплюють простір держав, які не в стані їм протистояти. Така реальність. Українець ховався у власний внутрішній світ, коли світ зовнішній загрожував його життю, його цінностям. У ХХІ ст. світ (зовнішній світ) зазіхає, розпочав війну не лише за життя і набутки українця, але й за останній притулок українця.

У нас немає вибору – окрім як перемогти світ. У цьому полягає **безальтернативність**. Українець обирає перемогу над світом, над собою, над чужими ідеями, чужою брехнею. У цьому програма-максимум для України і для українця – перемога над світовою брехнею, недотриманням угод, декларативною любов'ю, відвертою підступністю. Лише важкодосяжна мрія дозволить зберегти результати нашої праці у земному житті та зберегти власне саме життя, життя власне, життя власної родини, життя власного світу. Світ не належить ні інтелектуалам, ні банкірам, ні рантьє, ні газовим, ні нафтовим баронам. НАШ УКРАЇНСЬКИЙ СВІТ НАЛЕЖИТЬ НАМ. І це підтверджує багатомільйонна українська діаспора. Український світ повсюди, де живе українець.

Зараз посиплюються звинувачення у протиставленні всьому світові. Але ніхто не заперечить, що і Росія, і США протиставляються всьому світові, з його умовними угодами. І саме тому, вони хоча б у віртуальній реальності стабілізують пошуки самосвідомості багатонаціональних суспільств своїх держав. Ісус Христос стверджував: «Я прийшов у світ із мечем». Кожного українця закликаємо: в НАСТУП ЗА УКРАЇНСЬКИЙ СВІТ. З мечем істини, правди, гідності, розуму, що викриває всі підступи сильних держав зовнішнього світу.

«В майбутньому фашизм повернеться, але з обличчям антифашистів» (У.Черчилль). Ці часи настали. На пачці цигарок написано «Куріння вбиває», але людина курить на шкоду собі. Росія вбиває без написів на пачці, на папері, на словах, просто вбиває, але частина українців лине до вбивці. До того ж вбивці лине частина еліт Німеччини, Франції, Італії, Угорщини, Австрії, Болгарії, Сербії. Українці і європейці прагнуть російського наркотику заради власної смерті. Це посттравматичний синдром чи психічна патологія, пов'язана із пам'яттю, світосприйняттям, кризою цінностей. В.Косаренко-Косаревич зазначає, що, на жаль, негативи росіян і їхнього проводу, включаючи їхній месіанізм, «затемнюють і обезцінюють його позитиви», а знищення «всього і всіх, хто є відмінним від них і не хоче злитися з ними в одну цілість, то тоді навіть їхні спорадичні позитиви і добродійства є лиш засобом» для відвернення очей від жертв «їхньої месіаністичної злочинності». «Любов до правди не сміє боятися навіть наймогутніших» (Віктор Голланц) [3, с. 7]. «Московський Сфінкс так часто і так швидко міняє свої шати, форми, назви і фарби, щоб унеможливити глядачеві пізнання його справжньої істотності» [3, с. 21].

У Москві 2008 р. прем'єр-міністр Росії В.Путін запропонував прем'єр-міністру Польщі Д.Туску поділити Україну, заявив, що Львів – польське місто. У жовтні 2014 р. про цей факт заявив маршалок сейму Польщі Сікорський. В серпні 2014 р. прем'єр-міністр Угорщини заявив, що Україна має надати автономію угорцям Закарпаття. В.Путін не втомлюється називати європейських і американських політиків своїми партнерами, але якщо ідеї поділу України будуть реалізовані, то виявиться, що вони були співучасниками злочину.

В черговий раз бачимо лише «верхівку айсберга» таємної світової політики і вкотре переконуємося у відносності ідей миру, суверенітету, прав людини і громадянина, незнищенності схилення перед силою зброї. Міжнародні відносини засвідчують конкуренцію за сфери впливу в усьому світі, що призводить до нетривалості угод, державних кордонів, війн.

Аналізуючи міжособистісні, міждержавні відносини варто наголосити на низці тенденцій, одна з найважливіших серед них – структурованість світу, складовою якого була Україна. Структурованість з необхідністю передбачала виділення центру і периферії. Центр пропонує свій виклик, на який периферія відповідає відповіддю. Після Різдва Христового біполярний світ набуває нового змісту земний – неземний (Божественний) світ, християнський – нехристиянський світ (мусульманський, єврейський, язичницький). Вже в X ст. Русь-Україна долучилася до християнського центру як периферія, цього статусу не вдалося змінити і до сьогодні. З XV ст. християнський світ у його православній формі (Візантія, Сербія, Болгарія, Греція, Румунія, Молдова, частково Україна) підпадає під державну владу мусульманських володарів. Українські землі ще з часів Золотої Орди підпадають під мусульманський вплив. Від цього часу українська ідея стає двічі залежною, оскільки 1453 р. Константинополь потрапляє під владу Османської імперії. Православний патріарх перебуває на території держави, де християни є залежним населенням і є об'єктом переслідувань. Унаочнюється ідея боротьби з бусурманами. Зароджується козацтво, хоча безпосереднім його попередником було лицарство, шляхта. Знову маємо класичний приклад відповіді на зовнішній виклик. Українська еліта не прагне позбутися орбіти, яку утримує ідейна еліта Європи чи Азії.

У XVI ст. католицький світ перебував під внутрішнім випробуванням реформацією, що породило відродження національних рухів. Ватикан зумів протиставити Реформації контрреформацію. Перебування у орбітах мусульманського і католицького світів породило явище козацтва, яке використовувало мусульманську зброю і тактику ведення бою, його одяг і звички, частково мову, а також своєрідний європейський лицарський кодекс. Посилення Європи у часи контрреформації змусило українців до чергового угодовства – Берестейської унії. Українці вчергове дали внутрішню відповідь на зовнішній виклик.

XVII ст. – запізнілий результат на європейську реформацію, забезпечений військовою силою козацтва (порубіжне лицарство із мусульманським озброєнням, тактикою бою) набув форми Гетьманату, ідейним підґрунтям якого став цілий кошик взаємовиключних ідей: православ'я (ієрархія якого перебувала під впливом від мусульманського султана, московського царя, польського короля, теократичні заклики), національна ідея (породження європейської реформації, зі становим козацьким та шляхетським присмаком). Відчуваючи небезпеку, московська влада після Б.Хмельницького кожного українського гетьмана шельмувала зрадником, як наприклад, І.Виговського, І.Брюховецького, Д.Многогрішного, І.Самойловича, І.Мазепу. Московське тлумачення результатів Переяславської угоди 1654 р. передбачало лише вічний союз, вічну дружбу, вічне вірнопідданство, а ми це назвемо орбітою московських ідей. Москва у своєму виключному праві тлумачити угоди могла звинуватити будь-кого у зраді, хоча всі європейці знають, що угода з росіянином не варта і паперу на якому написана ця угода. Тобто, українець стає зрадником, якщо не прагне не лише визнавати, поділяти ці ідеї, але й також, якщо він, не дай Боже, не прагне їх втілювати, розвивати, вдосконалювати. Зрадник – не тому що має іншу думку, а зрадник тому, що недостатньо просуває царські ідеї у своїй і чужій свідомості. Як бачимо – маємо справу у повній відмові від критичного мислення, яке підмінене вірнопідданістю, джерелом якого є лише один носій – цар, який усвідомлює і творить Загальне Благо. Людині залишається лише служити. Саме борня у свідомості людей, що живуть вірнопідданістю Росії і тими, які заперечують єдиноправильний московський спосіб тлумачення поняття обов'язку перед Росією триває 2014 р. на Донбасі.

Лише потрапляння Московії (Росії) внаслідок насильницьким зусиллям Петра I зумовило хоч опосередкований, але зв'язок із орбітою європейського впливу. Петро I хоч переміг Європу у воєнний спосіб, але підпав під її домінуючий ідейний вплив. Катерина II анексувавши від Османської імперії у 1783 р. Крим мінімізувала мусульманський вплив в Україні.

У XVIII–XIX ст. європейський вплив у воєнній, економічній, технологічній, ідейній сферах призвів до переформатування держав у територіальному, правовому відношенні, що дало привід згодом у XX ст. постати ліквідованій у XVIII ст. українській державі. У XIX ст. українська інтелігенція обирала між двома чужими проектами: польським і проектом «великої русскої нації» (за Я.Грицаком). У 1914 р. з початком Першої світової війни росіяни звинуватили українців у тому, що українська ідея – це німецька чи австрійська вигадка.

XX ст. – плата за перебування на чужих орбітах ПЛАНЕТИ УКРАЇНА. 1917–1920 рр. країни Антанти призвели до відновлення імперії у вигляді СРСР, а натомість до руйнування національних держав, у тому числі України. Те саме відбулося після 1945 р. при встановленні «залізної завіси». Периферійність української еліти в 1917–1920 рр. проявилася у ваганнях гетьмана П.Скоропадського від спілки з Центральними державами до союзу із Антантою; різних позиціях В.Винниченка і С.Петлюри, які орієнтувалися відповідно на російських більшовиків та Антанту; зіткненнях між мельниківським і бандерівським крилами ОУН у питанні співробітництва з іншими державами чи опорою на власні сили під час Другої світової війни.

І врешті, в ХХІ ст. вже інші «планети» (США, ЄС, РФ) зі своїми специфічними орбітами (інтелектуальною, правовою, інформаційною, воєнною, економічною) надалі притягують силою свого тяжіння. Але вони всі бачать Україну як супутник без власної орбіти. Так, 24 жовтня 2014 р. Президент РФ В.Путін наголосив, що Росія не дозволить нехтувати російськими інтересами. Як зазначає П.Ігнат'єв, «серед головних національних інтересів Російської Федерації – збереження й розширення кола великих покупців природних ресурсів; посилення керованості країнами ближнього зарубіжжя задля недопущення їх інтеграції до західного табору; захист прав і інтересів етнічних росіян у країнах СНД; співпраця на міжнародному рівні задля протидії ісламському радикалізму, який дестабілізує Північний Кавказ; протистояння США і створення альтернативного західним країнам світового центру впливу за рахунок активізації інтеграційних процесів на пострадянському просторі» [2, с. 40].

Цікаво, як мають реагувати світ і Україна на нехтування Росією інтересів світової безпеки та українських інтересів. Російський сателіт – «Голова Верховної Ради Луганської Народної Республіки» бачить Україну буржуазно-олігархічною фашистською хунтою бандерівців і націоналістів. Тобто в черговий раз підтверджується вагомість думки, що периферійність прагне стати жертвою центру. Вихід із цього жертвового кола лише за умови подолання тяжінь центрів формування ідей.

Таким чином, на основі аналізу історії і сучасних процесів у сферах міжособистісних, міждержавних, дипломатичних, економічних, господарських, релігійних відносин доводиться думка про те, що в умовах домінування центрів формування ідей, здатних до експансії шанси зберегти унікальність УКРАЇНСЬКОГО СВІТУ полягає у протиставленні цим центрам, перетворенні українськості на домінанту розвитку у всьому світі.

Література

1. Авдеєнко А. Запорозький князь Мамай. – К. : Софія, 2014. – 200 с.
2. Ігнат'єв П. Геополітичні та гео економічні інтереси у світовій політиці. – Чернівці-К. : Книги-ХХІ, 2014. – 364 с.
3. Косаренко-Косаревич В. Московський Сфінкс. Міф і сила в образі Сходу Європи. – К., 2012. – 510 с.
4. Моргун В. МАР. «Поєма вольного народу». Вступ до сакральної історії України. – К.-Донецьк : Промінь, 2013. – 180 с.
5. Штепа П. Українець і москвин. – Дрогобич : Відродження, 2010. – 687 с.